

7.09.2022

EU's hykleri kan føre til desillusion

Diskussionen om visumforbud for russere er kun det seneste eksempel på, hvor udfordret EU er i sin balancering mellem realpolitiske interesser og hensynet til værdier og principper.

Skrevet af

Ditte Brasso Sørensen

📞 +4561101115

✉️ ditte@thinkeuropa.dk

De europæiske regeringsledere blev den 31. august enige om at suspendere en visumaftale med Rusland, så det nu bliver sværere for russere at rejse ind i EU på et turistvisum.

Der er flere grunde til at være varsom med den slags forbud. For det første er det usandsynligt, at skrappe visumkrav vil have nogen nævneværdig effekt på Putins popularitet og mulighed for at føre krig i Ukraine. For det andet er det vanskeligt at retfærdiggøre at drage den russiske befolkning til ansvar for deres regerings handlinger, hvis man samtidig anerkender, at de aktuelt ikke har nogen mulighed for at vælge eller vælte den.

Derudover må det forventes, at EU-fjendtlige kræfter vil udnytte de skærpede regler til at styrke narrativet om, at EU er anti-russisk indstillet, og at suspenderingen derfor vil have en kontraproduktiv effekt.

Når EU ønsker at begrænse russeres mulighed for at rejse til Europa, er det, fordi det skurrer, at russere fortsat kan få lov til at holde ferie i EU, alt imens den russiske regering fortsætter sin krig mod Ukraine. Men hvordan undgår man at gøre sig skyldig i hykleri, når man på den ene side står fast på at begrænse russeres adgang til Europa og på den anden side ikke har travlt med at bremse passagen af russisk gas til Europa?

Diskussionen om visumforbud er blot seneste eksempel på, hvor udfordret EU er i sin balancering mellem realpolitiske interesser og hensynet til værdier og principper. Da EU i marts valgte at aktivere bestemmelsen om midlertidig beskyttelse af de ukrainske flygtninge, lød en voldsom kritik af den åbenlyse forskelsbehandling af ukrainske og ikke-ukrainske flygtninge. Kontrasten til særligt Polens brutale håndtering af de flygtninge, der et år før var fanget i grænselandet mellem Polen og Belarus, og de rapporter, der kom frem om EU's grænsevagters push-backoperationer, er skærende.

Selv om det kan argumenteres, at det var nødvendigt at aktivere bestemmelsen om midlertidig beskyttelse for at redde de nationale asylsystemer fra at bryde sammen, blev modtagelsen af de ukrainske flygtninge et spejl, der afslørede den inhumanitet, som findes i behandlingen af andre, der forsøger at komme til Europa.

På samme vis har sammenfaldet af EU-lederes kritik af Ruslands autoritære styre og den pludselige villighed til at samarbejde med lande som Qatar og Saudi-Arabien

været med til at understrege, at det langt fra kun er hensynet til liberale værdier, der bestemmer Europas ageren.

Spørgsmålet er, om hykleriet er noget, vi bør bekymre os om, eller om vi blot skal betragte det som et nødvendigt onde, når realpolitiske interesser skal balanceres med hensyn til værdier og principper?

Den bulgarske tænker Ivan Krastev har argumenteret for, at hykleri – i en så intenst medieret virkelighed som vores – er den ultimative synd, en stat kan begå. Ruslands invasion af Ukraine er en påmindelse om, at hykleri ikke er den ultimative synd. Der er værre forbrydelser end hykleri – f.eks. den ondskab, man ser udfoldet i Putins invasion af Ukraine. Men det betyder ikke, at hykleri ikke kan være skadeligt, både fra et internt og eksternt perspektiv.

En reel frygt er, at Europas inkonsistente ageren kan spinnes og være med til at ilte fortællingen om, at Vestens værdier bare er en glasur, vi smører ud over vores realpolitiske interesser. Det kan være med til at styrke modstanderens fortælling om, at Vestens ageren altid er med egen vinding for øje.

En anden – og mere grundlæggende – frygt er, at hykleriet kan være med til at fremme politisk desillusion i de europæiske befolkninger. Hvor krigen i Ukraine har forstærket fortællingen om europæisk sammenhold og den følelse af stolthed, der er forbundet med at gøre det rigtige, så har krigen også genaktualiseret diskussioner om legitimiteten af Europas interventioner ude i verden, behandlingen af mennesker, der flygter til vores kontinent, og om Vestens fortsatte forhold til problematiske samarbejdspartnere.

Krigen er altså også med til internt at udstille de udfordringer, der dukker op i Vestens selvfortælling, når værdier og realpolitik skal balanceres.